

M. Saim UYSAL

Yeni Vergi Taslağı ve vergi sistemimiz

1.11.2019

Ocak – Ağustos 2019 döneminde bütçe açığı (-)68,1 milyar TL oldu. Geçen yıl bu açık tutarı aynı dönemde (-) 50. 8 milyar TL idi. Artış oranı %34,2. Artışın bu oranda kalmasının nedeni Merkez Bankası ihtiyat akçelerinin bütçeye aktarılmasıdır. Bütçe dengesindeki asıl problem bütçe harcamalarının %22,8 artmasına karşın bütçe gelirlerinin içindeki asıl kalem olan vergi gelirlerinin yaşanan resesyon nedeniyle sadece %5,5 oranında artmasıdır. Bütçe açığı bir defalık gelirlerle (Merkez Bankası kar ve ihtiyat akçesi artırımı, imar affı ve bedelli askerlik gibi) ancak bu tutarda dengelenmiştir. Nitekim IMF bazlı (bir defalık gelirler hariç) bütçe dengesi açığı bu tutarın çok üstündedir. Kamu finansman açığının iki yıldır sürekli yükseliyor oluşu karşısında hükümet nakit dengesini sürekli artan borçla karşılamış ve borçlanma oranımız ve maliyetleri gittikçe artmıştır.

Hükümet işte bu yüksek finansman açığını 2020 yılında kapatmak ve bütçe açıklarını azaltmak için “Yeni Vergi Taslağı”nı hazırlayıp TBMM’ye sunmuş bulunmaktadır.

Yeni taslak, üç yeni vergi türü getirmekte ve Gelir, Kurumlar, B.S.M.V, Emlak Vergisi gibi yasalarda gelir arttırıcı düzenlemeler yapmaktadır. Düzenleme taslağının kısa bir özeti aşağıya çıkarılmıştır.

1- Dijital Hizmet Vergisi, Değerli Konut Vergisi ve Konaklama Vergisi getirilmektedir. Yasa teklifiyle dijital ortamda sunulan her türlü reklam gelirleri, içerik satışları ile mal ve hizmet satışına aracılık yapanlardan %7,5 oranında hizmet vergisi alınacak. Türkiye’de elde edilen 20 milyon TL veya dünya ölçeğinde 750 milyon Euro’dan az bu tür gelir elde edenler muafiyet kapsamına girecekler. Bina vergi değeri 5 milyon ve üstü konutlarda binde 3-10 arasında kademeli olarak değerli konut vergisi alınacak. Değerler Tapu Kadastro Genel Müdürlüğünün internet listesinde ilan edilip ilgililere de tebliğ edilecek. Taşınmaz değerine 15 gün içinde itiraz edilebilecek. İki eşit taksitle ödenecek. Yeni getirilen Konaklama Vergisi’nde ise otel, motel, pansiyonlar gibi yerlerden konaklama hizmeti alanlar %2 oranında vergi ödeyecekler. Kamu misafirhaneleri, öğrenci yurtları ve diplomat misafirhaneleri istisna

kapsama girecek. (2020 yılı Nisan ayında yürürlüğe girecek bu vergi ilk yılda %1 uygulanacaktır.)

2- Mevcut vergi kanunlarında yapılan değişiklikler;

- 500.000 TL'yi aşan telif kazançlarında yıllık beyan getirilmektedir.
- Spor hakemlerine tanınan istisna kaldırılmaktadır.
- Gelir Vergisi tarifesine yeni dilim ve oranlar eklenmektedir. (Üst sınır %40'a çıkarılıyor)

- Belli tutarı (500.000TL) aşan sporcu ücretlerine beyan esası getirilmektedir. Tevkilat oranı %5 arttırılmaktadır. Sporcu ücretlerindeki stopajın kulüplere iadesi sona ermektedir.

- Uyumlu mükelleflerde vergi indirimi uygulaması kolaylaştırılmaktadır.

- İşletmede kullanılan binek otomobillerin gider ve amortismanlarına sınırlama getirilmektedir. (Araç kiralalarında 5500 TL, amortismanlarında ise Ö.T.V ve K.D.V hariç matrah sınırlaması getirilmektedir.) Ayrıca otomobil giderlerinin sadece %70'i gider olarak indirilebilecektir.

- 500.000 T' yi aşan ücret gelirleri tek yerden elde edilse bile beyana tabi olacaktır.

- Kambiyo satışları üzerinden alınan B.S.M.V binde 2 ye çıkarılmaktadır.

- Döviz cinsinden elde edilen menkul sermaye iratlarındaki tevkiyat oranının %2 ye kadar arttırılmasına Cumhurbaşkanı yetkili kılınmıştır.

- Vergi ihtilaflarında "Yargı Yolundan Vazgeçme" esası getirilmektedir.

- Emlak Vergisi ve Tapu Harcı uygulamasında matraha ilişkin yeni belirlemeler yapılmaktadır.

- İşverenlerce taşıma hizmeti verilmemesi hallerinde çalışılan güne ait 10 TL toplu taşıma ücretlerine ait istisna uygulaması öngörülmektedir.

Yeni Vergi Taslağı acelece hazırlanmış kodifikasyon kuralları gözetiminde eksiklikler olan bir kanun taslağıdır. Ör: 5 milyon TL'lik değerli konut vergisi uygulaması hayli problemlere gebe dir. Sadece konutlardan alınması, bu değerdeki başka servetlerden alınmaması ve devamlılık konusu uzun süre tartışılacaktır. Servet tercihini konut üzerinden yapanlarla diğer unsurlardan yapanlar arasında eşitsizlik bulunmaktadır.

Dijital Hizmetler Vergisi gittikçe işlemlerin bu alana kaydığı bir süreçte dünya genelinde vergileme gündemine girmiştir. Bu açıdan söz konusu düzenlemeyi olumlu bulmaktayız. Diğer vergi düzenlemelerinde matrah, sınırlaması ve oran yükseltimleri ile radikal olarak bir yere varmak mümkün değildir.

Kapitalist sistemlerde ilke itibariyle kamu harcamalarının finansman kaynakları vergi gelirleri olmalıdır. Aksi halde toplayamadığınız vergiler kadar borçlanırsınız ki bu durumda borç/milli gelir oranınız sürekli yükselir ve kırılma eğiliminiz artar. 1950 sonrası dönemde sağlıklı işleyen bir vergi sistemi oluşturamadık. Bu sonucun başta siyasi olmak üzere çeşitli

nedenleri var. (Bu husus ayrı bir yazı konusudur.) Kayıt dışılık sabit bir parametre olarak uzun süredir varlığını koruyor. 50 milyonu aşkın seçmen sayısı olan ülkemizde yıllık gelir vergisi beyanname veren sayısı hala 2 milyonu geçmiyor.(Aralık 2018 itibari ile) Ekonomik sirkülasyonun yaklaşık %25-30 civarlarındaki oranı kayıtsız dönüyor. Sorunun çözümü uzun vadeli olduğu için hiçbir siyasi iktidar buna yanaşmıyor. Borçlanma ile gelir elde etme kolay. Kısa dönemde olumlu etkisi görülüyor. Maliyetleri uzun döneme kaldığı için siyasi iktidarlar sürekli bu yolu seçiyorlar. İşte vergi sistemimizdeki asıl sorun budur. Bu sorunu çözemediğimiz sürece kümesteki mevcut kazları yormaya devam edeceğiz. Yeni taslağı başka vergi taslakları takip edecektir.